

Handläggare

Emma Furtenbach Lundqvist
Telefon: 0850829696

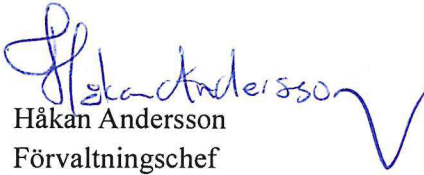
Till

Överförmyndarnämnden

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Överförmyndarnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för överförmyndarnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Håkan Andersson
Förvaltningschef

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för

Överförmyndarnämnden	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	3
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	3
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	4
2 Nämndens verksamhetsområde	4
3 Sammanfattande ekonomisk analys	18
3.1 Drift	18
3.2 Investeringar	21
4 Lokalförsörjningsplan	21
4.1 Sammanfattning	21
4.2 Samverkan	22
4.3 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	22
4.3.1 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	22
5 Övriga redovisningar	22

Bilagor

Bilaga 1: ÖFN 2024-2026

Bilaga 2: Lokalförsörjningsplan Överförmyndarnämnden 2023

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Ett intensivt utvecklingsarbete pågår inom nämndens verksamhet. Målet är att stärka rättssäkerheten, förbättra servicen och korta handläggningstiderna. Åtgärder planeras som ska ge bättre service, högre kvalitet i tillsynen och en bättre arbetsmiljö för personalen. Den viktigaste insatsen under perioden är att:

- Driva digitaliseringsarbetet vidare och införa e-tjänster för ställföreträdare,
- Säkerställa god tillgång till ideella och professionella ställföreträdare,
- Utveckla utbildning av, och stöd till, ställföreträdare,
- Flytta till stadens lokal i Tekniska Nämndhuset.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Nämnden verkar för en modern storstad med möjligheter och valfrihet genom att:

- Underlätta för äldre och funktionshindrade att leva ett aktivt och självständigt liv tack vare stöd från en ställföreträdare.
- Digitalisera verksamheten för att korta handläggningstiden, höja kvalitén i handläggningen, underlätta ställföreträdarnas arbete och effektivisera verksamheten.
- Rekrytera fler ställföreträdare och erbjuda dem utbildning och stöd för att säkerställa att alla som behöver en ställföreträdare får det.
- Stödja arbetsmarknadsnämndens införande av förvaltarenhet med professionella ställföreträdare för att kunna ge huvudmän med särskilt stort behov rätt stöd, stärka ställföreträdarnas säkerhet och effektivisera verksamheten.
- Korta handläggningstiderna och höja kvaliteten i tillsynen för att stärka rättssäkerheten och förbättra servicen.
- Förebygga brott, skapa trygghet och öka säkerheten för huvudmännen genom att stärka tillsynen av ställföreträdarna.
- Bidra till ökad jämställdhet genom att sträva efter en jämnare könsfördelning på förvaltningen och säkerställa att handläggningen är könsneutral.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Nämnden verkar för en hållbart växande storstad genom att:

- Material och tjänster som köps in i så hög utsträckning som möjligt är miljömärkta eller miljöcertifierade.
- Sortera avfall och lämna till återvinning.
- Vid flytt till nya lokaler återanvända möbler med mera.
- Resor i tjänsten genomförs på miljömässigt bästa möjliga sätt och följer stadens riktlinjer.
- Minska antalet resor genom att tillåta visst hemarbete och låta vissa möten vara digitala.

- Digitalisera verksamheten och därigenom minska förbrukningen av papper.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Nämnden verkar för en ekonomiskt hållbar och innovativ storstad genom att:

- Förbereda sig på att antalet ställföreträdarskap på grund av hälsoskäl kommer att öka som en följd av att staden får fler invånare och ett fler äldre.
- Underlätta huvudmännens möjlighet till arbete och egen försörjning genom att tillgodose behovet av stöd i form av ställföreträdare.
- Säkerställa tillgången till ställföreträdare genom införandet av professionella ställföreträdare och rekrytera fler ideella ställföreträdare.
- Fortsätta arbete med ständiga förbättringar där all personal medverkar för att höja kvalitén i verksamheten.
- Ansvara för en god kompetensförsörjning till förvaltningen genom att arbeta med kompetensutveckling, förbättringar av arbetsmiljön samt tillämpa komptensbaserad rekrytering.
- Investera i en digitalisering av verksamheten för att korta handläggningstiden och förbättra servicen för huvudmän och ställföreträdare.

2 Nämndens verksamhetsområde

Överförmyndarnämndens övergripande mål är att motverka rättsförluster för personer som inte kan tillvarata sina intressen. Nämnden har två huvudsakliga uppdrag: att rekrytera gode män och förvaltare samt att utöva tillsyn över dessa. Nämnden fyller en viktig funktion för många av de stockholmare som befinner sig i en utsatt situation, och som inte själva kan tillvarata sin rätt. De främsta målgrupperna är äldre, personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och ensamkommande flyktingbarn. Nämnden ser också till att föräldrar och förmyndare tar hand om barns tillgångar på ett säkert sätt.

Bakgrund

Nämnden har genomgått stora förändringar under de senaste 10 åren. Tidigare fick nämnden mycket kritik från revisorer, länsstyrelsen, justitieombudsmannen, fackliga organisationer med flera för brister i verksamheten. Krisen förstärktes 2015-2016 när cirka 3000 ensamkommande barn kom som behövde god man. Nämnden har de senaste åren fått ökade ekonomiska och personella resurser för att rätta till brister. Tillsynen har skärpts och handläggningstiderna har kortats. Kompetensen har höjts och arbetsmetoderna har utvecklats. Ett intensivt arbete har genomförts för att förbereda en digitalisering. Verksamheten är nu avsevärt mer välfungerande än tidigare. Det hindrar dock inte att det finns utmaningar under 2024-2026.

Demografiska förändringar

Antalet invånare i Stockholm beräknas öka under kommande år. Då andelen av befolkningen som har behov av ställföreträdare utgör mellan 1 och 2 procent förväntas behovet av ställföre-

trädare öka i samma takt som befolkningsökningen. Antalet äldre kommer att öka betydligt och även det bidrar till att antalet huvudmän ökar. I livets slutskede är det många som har behov av en ställföreträdare.

Konjunktur

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Det brukar betyda att andelen huvudmän som kan betala arvodet för sin ställföreträdare minskar och kommunens betalningsansvar för arvodet ökar.

Lag- och regelförändringar

Regeringen tillsatte 2019 en utredning med namnet "Ställföreträdare att lita på - en översyn av reglerna om gode män". Nämnden har träffat, följt och bistått regeringens utredning. Resultatet från utredningen kan på sikt ändra förutsättningarna för överförmyndarnämndens verksamhet och därmed även stadens kostnader. Utredningen lämnade våren 2021 ett betänkande. Utredningen har varit ute på remiss. Nu återstår det för regeringen att skriva en proposition. Utredningen har en lång rad förslag som innebär ökad arbetsmängd för överförmyndarförvaltningen. Det gäller till exempel överföring av beslut från tingsrätten till överförmyndarnämnden och krav på skärpt tillsyn och utökad informationsskyldighet. Om utredningens förslag genomförs beräknas arbetsmängden öka med cirka 20-30 procent. Kraven på skärpt tillsyn och ökad informationsskyldighet innebär dessutom mer arbete med respektive ärende. Staden bör bevaka att ekonomiska medel följer med eventuell flytt av ansvar från tingsrätter till överförmyndarnämnden. Nämnden arbetar med att stärka den juridiska kompetensen på förvaltningen för att möta framtida utmaningar.

Utredningen föreslår även en utökad tolkning av vilka som omfattas av lagen om god man för ensamkommande barn. Förslaget är att även barn som kommer som kvotflyktingar till Sverige, det vill säga, barn som redan har ett uppehållstillstånd och inte är asylsökande, ska omfattas av lagen. Kommunfullmäktige i Stockholms stad har inte inväntat en eventuell ändring av lagstiftningen utan har i budget för 2023 beslutat att överföra ansvaret från socialnämnden till överförmyndarnämnden för att utse ställföreträdare för kvotflyktingbarn. Detta innebär ett ökat ansvar för förvaltningen där fler gode män behöver rekryteras och förordnas.

Rekrytering av ställföreträdare

Nämnden har idag en kö på 480 personer som väntar på att få en ställföreträdare. Att rekrytera ställföreträdare till de huvudmän som idag saknar, men inte klarar sig utan, en ställföreträdare är en av nämndens absolut svåraste utmaningar. Nämnden har ett tillflöde av personer som är beredda att ta på sig enklare uppdrag som ställföreträdare för till exempel äldre eller begåvningshandikappade med en vanlig hushållsbudget. Det är mycket svårt att rekrytera till huvudmän som har en psykisk sjukdom, missbruksproblem, är hemlösa, har försörjningsstöd, inte pratar svenska, är inblandade i svåra konflikter med mera.

Nämnden skiljer på svåra ärenden och svårrekryterade ärenden. Ett svårt ärende kräver mycket kunskap och arbete av ställföreträdaren. Ett ärende kan dock vara svårrekryterat utan att vara svårt. Det kan till exempel bero på att huvudmannen inte pratar svenska.

Nämnden behöver genomföra rekryteringskampanjer, öka samarbetet med pensionärs- och funktionshindersorganisationer samt församlingar, utveckla stödet till ställföreträdare med mer information på webben och erbjuda fler utbildningar. Nämnden behöver därutöver hitta nya sätt att rekrytera ställföreträdare.

Nämnden har under de senaste åren skärpt tillsynen av ställföreträdarna. Mer underlag begärs in, fler vitesföreläggs, samtliga ställföreträdare lämplighetsprövas årligen gentemot belastningsregistret och kontroll görs av om betalningsanmärkningar finns, fler entledigas och fler avsäger sig sina uppdrag. Det har ökat behovet av att rekrytera nya ställföreträdare.

Förvaltningens möjligheter att rekrytera ställföreträdare försvåras av att förvaltningens tillsyn är helt pappersbaserad. Ställföreträdaren kan inte skicka in årsredovisningar och andra handlingar digitalt till förvaltningen. Pappershanteringen innebär ett merarbete för ställföreträdaren. Avsaknaden av e-tjänster medför längre handläggningstider och därmed sämre service till ställföreträdare. Nämnden har upphandlat ett ärendehanteringssystem och det är nu mycket viktigt att e-tjänster snarast utvecklas som underlättar ställföreträdarnas arbete.

Svåra ställföreträdaruppdrag

Överförmyndarnämndens ärenden fortsätter att bli allt mer komplexa. Det är följden av internationalisering, ett digitalt samhälle som stänger ute fler hjälpbehövande och huvudmännens förmögenhetsmassor som påverkas av samhällsekonomi och samhällsutveckling samt att fler våldsbenägna personer förväntas få hjälp av en god man eller förvaltare. Fler svenskar har pension, fastigheter och tillgångar utomlands vilket innebär att tillsynen blir mer komplex. Det ställer krav på fortsatt kompetensutveckling av både ställföreträdare och nämndens handläggare, samtidigt som det finns ett ökat behov av att arbeta med säkerhetsfrågor.

Ny rättspraxis utifrån tingsrätts- och hovrättsavgöranden och beslut i högsta domstolen har ökat kraven på överförmyndarnämnden att rekrytera ställföreträdare för svårare uppdrag eller farliga huvudmän.

Antalet ärenden där nämnden begär att ett godmanskap eller förvaltarskap ska upphöra på grund av att det föreligger en hotbild mot ställföreträdaren ökar. En ökning sker även av ärenden där ställföreträdare förordnas trots att det föreligger en hotbild mot ställföreträdaren.

I pågående ärenden som nämnden redan utövar tillsyn över och där det har varit exceptionellt svårt att rekrytera för att byta till en ny ställföreträdare har nämnden under 2018-2023 valt att anlita professionella ställföreträdare anställda vid ett företag. Detta gäller i ärenden där uppdraget inte har kunnat upphöra på grund av huvudmannens hjälpbehov. Revisorerna har kritiserat nämnden för att företaget inte är upphandlat. Arbetsmarknadsförvaltningen har genomfört en upphandling. Företaget valde då att inte lägga något anbud. Nämnden kan därför inte fortsätta att använda företaget. Även från andra företag har intresset för att förmedla professionella ställföreträdare varit mycket lågt enligt arbetsmarknadsnämnden som ansvarade för upphandlingen.

Professionella ställföreträdare

Kommunfullmäktige har givit arbetsmarknadsnämnden i uppgift att inrätta en förvaltarehet

med professionella ställföreträdare som kan ta svårare uppdrag. En förvaltarenhet finns nu med en chef som håller på att rekrytera medarbetare och bygga upp verksamheten. Beslutet kommer att leda till att stadens kostnader ökar. Det beror på att fler får ställföreträdare än idag och att kostnaderna för professionella ställföreträdare som tar särskilt krävande ärenden är högre än för ideellt arbetande. Hur mycket överförmyndarnämndens kostnader ökar påverkas av vilken ekonomisk fördelningsmodell staden väljer för kostnader som rör professionella ställföreträdare. Nämnden arvoderar både ideellt arbetande och professionella ställföreträdare. Utredningar har dock visat att ett fungerande ställföreträdarskap ger stora samhällsbesparingar genom att ställföreträdaren träder in och är en länk mellan en person med stort hjälpbehov och olika myndigheter.

Förvaltarenheter finns i 13 kommuner, till exempel i Göteborg, Malmö och Umeå. När det finns tillgång till professionella ställföreträdare kommer nämnden i högre utsträckning kunna tillgodose även särskilt utsatta gruppers behov av ställföreträdare.

Trygghet

Nämnden är en tillsynsmyndighet som har en nyckelroll i stadens arbete med att förebygga fusk och oegentligheter. De huvudmän som nämnden har utsett till ställföreträdare för är sammantaget ägare av en mycket betydande förmögenhet. Huvudmännen befinner sig samtidigt i en mycket utsatt position och har själva begränsade möjligheter att bevaka sina rättigheter. Företag och personer med oärliga avsikter dras därför till målgruppen. Huvudmännen riskerar därutöver att nyttjas som redskap av andra som har för avsikt att ägna sig fusk och oegentligheter i välfärden. Det kan till exempel handla om välfärdsbrott som fusk med assistansersättning, hemtjänst och ersättningar från Försäkringskassan. Huvudmän kan även utnyttjas som "målvakter", det vill säga att de sätts som ägare till företag, fastigheter, bilar och annat som nyttjas av andra i oärliga syften.

Viktigast av allt är att personer som behöver ställföreträdare får en. Det är tyvärr inte ovanligt att en huvudman utsätts för oegentligheter innan en ställföreträdare utsetts. När en ställföreträdare utsetts ska nämnden idka tillsyn över denne.

Nämndens insatser är viktiga när det gäller barns trygghet där nämnden idkar tillsyn över barnens tillgångar så att de kommer barnen till del och inte nyttjas felaktigt av föräldrar eller andra. För ensamkommandes barns trygghet kan en god man spela en helt avgörande roll. Det är viktigt att alla som behöver en ställföreträdare verkligen får det. Där spelar inrättande av en förvaltarenhet en betydande roll. Det stöd som en del huvudmän får av sina gode män och förvaltare kan vara det som gör att de undviker att komma in på en brottslig och våldsam levnadsbana. Barn vars föräldrar inte får det stöd de behöver av en god man eller förvaltare kan riskera att hamna i gängbrottslighet. Ensamkommande barn som inte får det stöd de behöver riskerar också att hamna i gängbrottslighet.

Säkerhet

Nämnden har anlitat ett av staden upphandlat säkerhetsföretag för att genomföra en säkerhetsanalys. Företaget lämnade ett antal rekommendationer som syftar till att stärka tryggheten och säkerheten för huvudmän, ställföreträdare, anställda och politiker i nämnden.

Det är viktigt att vara medveten om att nämnden arbetar med tvång och mycket ingripande åtgärder med människor som bland annat är psykiskt sjuka, missbrukare och har intellektuella funktionshinder.

Huvudmännen är en mycket utsatt grupp, först och främst på grund av att flertalet, i olika grad, är oförmögna att ta hand om sig själva. Huvudmännen riskerar att bli utnyttjade, att bli utsatta för påtryckningar, att förlora sina tillgångar, att inte kunna bevaka sina rättigheter och inte få den omsorg man har rätt till. Huvudmännen riskerar att bli utnyttjade ur fler aspekter än ekonomiska. Det kan till exempel handla om att bli sexuellt utnyttjad eller att vara utsatt för en hedersproblematik. Det är nämndens uppgift att rekrytera en ställföreträdare och idka tillsyn över ställföreträdaren. Den största risken är att nämnden inte kan hitta ideellt arbetande ställföreträdare som är beredd att på sin fritid företräda personer som exempelvis är våldsamma, farliga eller mycket tidskrävande. Om en huvudman inte får en ställföreträdare eller får en som inte har förutsättningar att klara uppdraget kan det få mycket allvarliga konsekvenser för huvudmannens trygghet och säkerhet.

Ställföreträdarna är en utsatt grupp därför att de till exempel möter huvudmän som ibland mot sin vilja är satta under förvaltare och de möter anhöriga som motsätter sig att deras anhöriga har en ställföreträdare. Ställföreträdarna utför sitt uppdrag i sin bostad och i huvudmannens hem. Det är vanligt att ställföreträdare utsätts för hot och det förekommer att de utsätts för brott och våld. Säkerhetsföretaget rekommenderar bland annat att en förvaltarens enhet införs för särskilt krävande ärenden, att ett incidentrapporteringsystem för ställföreträdare införs, att säkerhetsrutiner för särskilt krävande uppdrag upprättas och att introduktion och utbildning stärks.

Personalen vid överförmyndarförvaltningen är utsatta bland annat därför att man utreder och föreslår förvaltare mot huvudmäns vilja, utreder klagomål och tar emot huvudmän och anhöriga som vill ha insyn i akten. Personalen möter huvudmän och anhöriga i tingsrätten vid förhandling om införandet av förvaltare. Det förekommer hot och försök till påverkan i rättsak genom att anställda söks upp på sociala medier och på sin privata telefon. Det förekommer att anhöriga polisanmäler personal för förtal eller att personalen får skadespråkanspråk riktade mot sig som enskild person. Hotfulla situationer uppstår när huvudmän och anhöriga besöker förvaltningen. Säkerhetsföretaget rekommenderade uppdatering av säkerhetsrutiner, utökade personkontroller, uppdatering av lokalerna, besökshantering utanför skyskyddet, införande av överfallslarm och kameraövervakning. Flera av de föreslagna åtgärderna har nu genomförts som uppdatering av säkerhetsrutiner, ett säkert besöksrum har byggts och ett överfallslarm har installerats.

Politiker i överförmyndarnämnden är utsatta därför att nämnden har till uppgift att fatta beslut som är negativa för huvudmannen eller anhöriga som till exempel att avslå begäran om att få byta god man eller förvaltare, avslag på ansökan om att få ta ut medel, omplacera medel eller köpa fastighet. Särskilt utsatt är nämndens ordförande som företräder nämnden externt och i media. Säkerhetsföretaget rekommenderade bland annat tydligare rutiner, utbildning för nämnden och skyddsamtal för personer som drabbats av påverkansförsök.

Digitalisering

Nämndens verksamhet som idag är helt pappersbaserad behöver digitaliseras snarast möjligt för att höja kvalitén i verksamheten. Målet är att information kommer in digitalt från ställföreträdare, handläggningen sker digitalt, kommunikationen med banker och myndigheter sker digitalt samt att arkiveringen slutligen är digital. En digitalisering kan korta handläggningstiderna, höja kvalitén i handläggningen, underlätta möjligheten att rekrytera ställföreträdare, underlätta ställföreträdarnas arbete och bidra till en bättre arbetsmiljö för personalen.

Överförmyndarnämnden har upphandlat ärendehanteringssystemet LEX som ska införas 24 april 2023. Systemet ska användas av överförmyndarförvaltningens personal och kontaktcenter.

Om nämnden delat ärendehanteringssystem med andra förvaltningar hade man kunnat dela kostnader för systemförvaltning, drift och utveckling med andra förvaltningar och stadsledningskontoret hade kunnat bistå med teknisk kompetens och samordna arbetet. När nämnden nu ska ha ett helt eget ärendehanteringssystem behöver nämnden inrätta en egen IT-funktion som kan arbeta som ansvarig för kontakt med leverantören, systemförvaltning, support, utbildning av medarbetare i ärendehanteringssystemet, utveckling av e-tjänster på stadens e-tjänsteplattform i samband med leverantören och samverkan med andra överförmyndarförvaltningar som har samma system till exempel när det gäller kravställning. Det är arbetsuppgifter som kräver en djup kunskap om överförmyndarförvaltningens verksamhet som inte finns på någon annan förvaltning. Då nämnden idag inte har något ärendehanteringssystem är det helt nya arbetsuppgifter som tillkommer. Detsamma gäller drifts- och underhållskostnader för ett ärendehanteringssystem.

I upphandlingen ingår inte e-tjänster som möjliggör att handlingar kan skickas in digitalt av ställföreträdare. Det beror på att e-tjänster i Stockholms stad ska vara byggda på Stadens e-tjänsteplattform. När ett ärendehanteringssystem är infört påbörjas arbetet att bygga e-tjänster. Det är cirka 10 e-tjänster som ska utvecklas. Det handlar om att ställföreträdarna elektroniskt ska kunna lämna in till exempel förteckningar, årsredovisningar, slutredovisningar, redogörelser, begäran om uttagstillstånd med mera. Det är inte fråga om mejl, elektroniska blanketter eller PDF utan om att informationen går direkt in i ärendehanteringssystemet och fördelas i berörda fält. Förhoppningen är att e-tjänster som innebär möjlighet att effektivisera arbetet både för ställföreträdare och förvaltningens handläggare ska införas 2024-2026.

LEX är ett generellt ärendehanteringssystem med en modul för överförmyndarverksamhet. Modulen används av Stockholm, Göteborg och Uddevalla. Det finns ett stort behov av att utveckla modulen för att öka användarvänlighet och effektivisera handläggningen. Modulen behöver även utvecklas för att fungera ihop med e-tjänster byggda på stadens e-tjänsteplattform. Slutligen behöver modulen utvecklas för att fungera tillsammans med stadens e-arkiv, banker och olika myndigheter som nämnden samarbetar med. Det är ett omfattande arbete som kommer att kosta tid och pengar under 2024-2026. Det är dock helt nödvändigt för att nämnden ska kunna rekrytera och behålla såväl ställföreträdare som personal. En utebliven digitalisering av överförmyndarverksamheten skulle leda till ökade kostnader för

Socialtjänsten och öka efterfrågan på professionella heltidsanställda tjänstemän som kan överta ideella ställföreträdares uppgifter.

Innovation och effektiva arbetssätt

Digitaliseringen möjliggör ett effektivare arbetssätt och kräver innovativ verksamhetsutveckling där samtliga anställda bidrar. Det handlar om att på bästa sätt ta tillvara digitaliseringens möjligheter att stärka tillsynen, höja kvaliteten i verksamheten och förbättra servicen. Det är ett arbete som kommer att präglade nämndens verksamhet 2024-2026.

Vägen till eget arbete och försörjning

Nämnden har en viktig uppgift i att förse huvudmän med en ställföreträdare som ger stöd i strävan att få ett eget arbete och egen försörjning. Tack vare en ställföreträdare som bistår med ekonomisk förvaltning och kontakter med myndigheter kan fler arbeta och försörja sig själva än vad annars skulle vara fallet.

Näringslivsfrämjande arbete och näringslivssamverkan

Vem som helst kan hamna i en livssituation där det finns behov av en ställföreträdare. Det gäller även de som äger och driver företag. Det är då viktigt att nämnden kan rekrytera en ställföreträdare som kan företräda huvudmannen på bästa sätt. Nämnden har även en viktig uppgift att ta ställning till begäran från underåriga att starta företag.

Samverkan med övriga nämnder och styrelser

Samverkan sker med socialnämnden och äldrenämnden kring det gemensamma funktionshinderrådet. Nämnden samverkar med arbetsmarknadsnämnden kring inrättandet av en förvaltar-enhet. Slutligen medverkar nämnden vid utbildningar som stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldrenämnden ordnar för att öka kunskapen om överförmyndarverksamheten. Nämnden samverkar även med stadsdelsnämnderna kring enskilda ärenden.

Utmaningar i förhållande till målen i Agenda 2030

Nämnden arbetar för att Stockholm ska bli en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar stad. En digitalisering ska leda till att verksamheten blir effektivare och ekonomiskt hållbar. Ett medvetet miljöarbete bidrar till att göra nämnden miljömässigt hållbar.

En grundläggande värdering om alla människors lika värde ligger till grund för allt arbete i nämnden. Det är viktigt att skapa förutsättningar för alla människor att utvecklas till sitt bästa jag oavsett kön, könsöverskridande identitet, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion, ålder eller funktionsvariation.

Ett barnperspektiv grundat i barnkonventionen ska präglade arbetet med barn och deras anhöriga. En medvetenhet finns om nationella minoriteters status i Sverige och att Stockholm är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli. Nämnden arbetar för att vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Ett samarbete finns med funktionshindrades organisationer, bland annat inom ramen för funktionshinderrådet. Jämställdhetsintegrering är ett av målen för nämnden vilket innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i det dagliga

arbetet så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv. Genom det har nämnden för avsikt att bidra till en socialt hållbar stad.

Internationell rätt

Svenska medborgare står under svenska lagar oavsett var i världen de befinner sig. Denna nationalitetsprincip gäller även för utländska medborgare bosatta i Sverige. Undantag gäller vid nordiska förhållanden och för nordiska medborgare.

Stockholms överförmyndarnämnd är enligt föräldrabalkens bestämmelser i 16 kap. 2 § reservforum för utlandssvenskar. Det innebär också att Stockholms överförmyndarnämnd blir specialforum som deltar i lagstiftningsarbete som rör den internationella förmynderskapsrätten. Det finns därför ett behov för Stockholms överförmyndarnämnd, som Sveriges största och enda internationella överförmyndare, att arbeta med internationell omvärldsbevakning på ett helt annat sätt än andra överförmyndare. Detta är ett nationellt riksansvar som rör medborgare som inte är skrivna i Stockholms stad. Det är dock Stockholms stads invånare som finansierar verksamheten.

Alla internationella ärenden beror dock inte på nämndens riksansvar. En del internationella ärenden handlar om medborgare som är skrivna i Stockholms stad men som för tillfället befinner sig utomlands eller till exempel har egendom i andra länder.

När utlandsbosatta svenskar av hälsoskäl behöver hjälp att förvalta sin egendom, men också i kontakter med myndigheter, aktualiseras behovet av att få en god man eller förvaltare i Sverige. Det kan exempelvis handla om att föra över tillgångar till Sverige eller avyttra tillgångar utomlands.

Ställföreträdarnas hantering av huvudmännens tillgångar och överförmyndarens tillsyn blir allt mer komplex när det finns tillgångar och avtal av internationell karaktär. Det ställer högre krav på kunskap om internationell rätt, även i ärenden där huvudmannen vistas i Sverige men har utländska tillgångar.

Överförmyndarnämnden har ett stort behov av att bygga upp kunskapen om internationella ärenden för att kunna ge det stöd som hjälpbehövande enligt lag har rätt att kräva av staden. Nämnden skulle dessutom behöva ha tillgång till professionella ställföreträdare som har språkkunskaper, kunskap om internationell rätt och den tid som krävs för att driva flera av de mycket tidskrävande internationella ärendena.

Fram tills beslut fattas om att ändra nuvarande lagstiftning kvarstår Stockholms stads särskilda ansvar för internationella ärenden som därför måste hanteras på ett godtagbart sätt. Den statliga utredning som såg över landets överförmyndarverksamhet valde att inte lägga något förslag om ändrat ansvar för internationella ärenden. Ingen ändring av lagstiftningen är att vänta under 2024-2026. Nämnden bör därför förses med personella och ekonomiska resurser för att kunna hantera internationella ärenden på ett korrekt sätt.

Stockholms stads överförmyndarnämnd har ett särskilt uppdrag

Överförmyndarnämnden har sedan 2015 ett uppdrag att arvodera de särskilt förordnade vård-

nadshavarna till ensamkommande barn. Arvoderingen och tillsynen av dessa samordnas i staden av nämnden för både förmyndardelen samt den vårdnadshavande delen. Detta skiljer sig från andra kommuner där hanteringen sköts helt av socialtjänsten eller är uppdelad mellan socialtjänst och överförmyndare. Denna skillnad i ansvarsfördelning och hantering av arvode mellan kommunerna ger upphov till många frågor och oklarheter som tar tid ifrån nämnden i form av att föra diskussioner med andra kommuner. Kommuner utanför Stockholms stad, där stadens stadsdelsnämnder har placerat barn, vill att Stockholm ska stå för kostnaden för arvode till dessa barns särskilt förordnade vårdnadshavare.

Föräldrabalken 11 kap. 25 § anger vilken överförmyndare som är ansvarig. Med detta kommer även ansvaret att arvodera. Stockholms överförmyndare utövar tillsyn över barn som är folkbokförda inom kommunen och betalar därmed arvode till deras särskilt förordnade vårdnadshavare.

Barn som är anvisade till Stockholms stad men folkbokförda i en annan kommun ligger alltså inte under Stockholms överförmyndarnämnds ansvar. Å andra sidan har Stockholms överförmyndarnämnd tillsynsansvaret för barn folkbokförda i Stockholm men anvisade till andra kommuner i Sverige.

Samarbete med domstolarna

Nämnden har ett stort behov av att samarbeta med domstolarna för att alla huvudmän ska behandlas lika inom Stockholms stad. Olika förfaranden hos olika domstolar leder idag till att huvudmän inte behandlas lika och att ärenden handläggs olika beroende på vilka krav den specifika domstolen ställer på nämnden. Nämnden upplever att kompetensen och synen på hur ett ärende ska utredas skiljer sig åt mellan de tre domstolar som nämnden arbetar mest med, tingsrätterna i Södertörn, Solna och Stockholm.

Nämnden avser att fortsätta med ett nära samarbete med alla tre domstolarna och bjuder därför regelbundet in de olika domstolarna till samverkansmöte för att på så sätt verka för en likformig och rättssäker handläggning av ärenden.

Långa handläggningstider

Nämnden har under flera år haft långa handläggningstider främst när det gäller anordnande av nya ställföreträdarskap men även i tillståndsärenden. Tillskott av medel och ett nytt arbetssätt har gett nämnden större möjlighet att skapa effektiva arbetssätt samt även upptäcka kvalitetsbrister i handläggningen. När ett handläggarsöd och tillhörande e-tjänster införs förväntas det bidra till att korta handläggningstiderna. En god tillgång på både ideella och professionella ställföreträdare är också viktigt för att nämnden ska kunna korta handläggningstiderna. Antalet handläggare som handlägger ärenden är också helt avgörande för handläggningstiderna. Fler utslag från domstolarna bidrar till en tydligare praxis som även det kan skynda på handläggningstiden då en bättre vägledning finns att tillgå i mer komplicerade fall. Nämnden arbetar med att öka antalet rättsutredningar för att underlätta för handläggarna att i framtiden fatta väl underbyggda beslut snabbare. Länsstyrelsen och JO har ett flertal gånger framfört att nämndens handläggningstider fortfarande är för långa trots att de nu är betydligt kortare än tidigare.

Uttag och placeringar av huvudmannens tillgångar

Bankernas kontanthantering försvinner mer och mer vilket förutsätter att man som kund ska kunna använda sig av bankkort och digitala tjänster. Detta påverkar huvudmännen och deras ställföreträdare men även överförmyndarnämnden. Det är en förutsättning att det pågående digitaliseringsprojektet inte drar ut på tiden för att nämnden ska kunna möta dessa förändringar i riktning mot ökad digitalisering i framtiden, bland annat hos bankerna. Det finns ett stort behov från nämndens sida att bankerna ger en bättre och mer enhetlig information när det gäller till exempel öppnande och avslutande av bankkonton, byte av bank och överförmyndarspär. Bankerna agerar olika i dessa frågor.

En annan utmaning nämnden ser framöver som kan komma att påverka och som nämnden lyft till bankföreningen är hur ställföreträdare ska hantera transaktioner och uttag när huvudmän är bosatta utomlands och har bankkonton/tillgångar som finns i Sverige. Detta gäller även hur man ska hantera ärenden där huvudmän har utländska bankkonton, då det kan finnas begränsningar som styrs av det landets lagar. Det vill säga huvudmän som är bosatta utomlands men har konton här i Sverige.

Ett ökat intresse för exempelvis kryptovalutor, och därmed till nämnden inkomna ansökningar om placeringar i dessa, är något som möjligtvis skulle kunna ske i framtiden.

Ensamkommande barn

Inför 2024-2026 råder en fortsatt osäkerhet kring hur stort inflödet av ensamkommande barn blir. Det är fortfarande kris i flera länder och många människor väntar på möjligheten att kunna fly. Det gäller till exempel i Turkiet och Syrien efter ett massivt jordskalv.

Stockholms överförmyndarnämnd är även nationellt ansvarig för ensamkommande barn som avviker från landets samtliga 290 kommuner. Det är mycket svårt att förutse hur många barn som kommer att avvika under åren 2024-2026. Detta är ett nationellt riksansvar som rör medborgare som inte är skrivna i Stockholms stad. Det är dock Stockholms stads invånare som finansierar verksamheten.

Övriga barnärenden

Antalet barnärenden inom nämnden är stort jämfört med många andra kommuner. Antalet barnärenden ökar dessutom för varje år och det beror på att antalet barn som har stora tillgångar blir fler i Stockholm och att förmyndarna därför blir satta under nämndens tillsyn för att tillgångarna ska komma barnet tillgodo.

Förvaltningen ska eftersträva ett samarbete med socialförvaltningen i syfte att hantera barnärenden med barnets bästa för ögonen utifrån nämndens uppdrag enligt lag. Förvaltningen ska också kompetensutveckla förvaltningens handläggare i hantering av barnärenden. Det gäller barn som har blivit skuldsatta, skärpande föreskrifter mot förmyndare samt i vilka fall ett barn kan få en ställföreträdare utsedd för sig.

Barnkonventionen och barnets rätt att bli lyssnad på

Barn som är 16 år eller äldre ges tillfälle att yttra sig och barnets behov tas tillvara i bedöm-

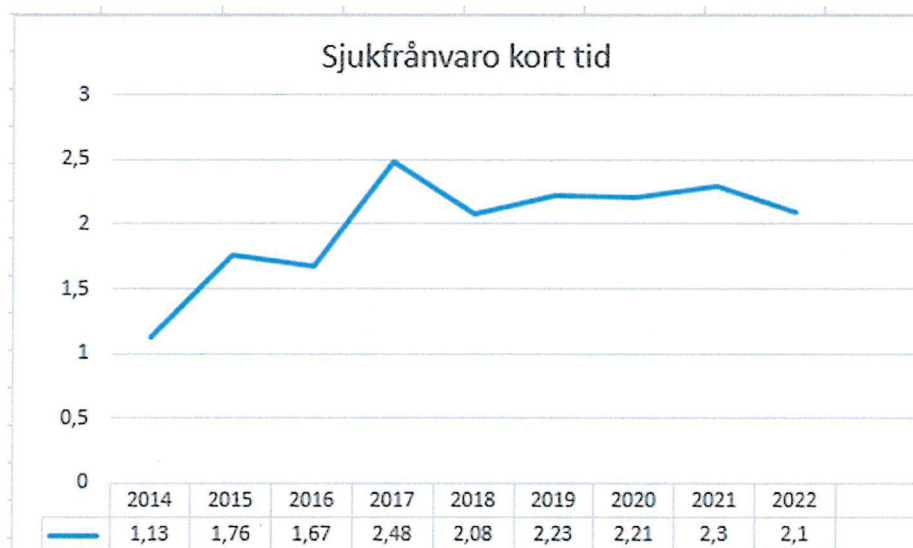
ningen inom flera områden. Utmaningen är att utbilda all personal samt synliggöra metoderna och analyserna i den dagliga dokumentationen, i beslut samt i övriga rapporter och skrivelser. Det handlar om att på ett naturligt sätt få arbetet med barnkonventionen som en integrerad del i arbetet. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen del av svensk lag men nämnden påbörjade utbildningen och implementeringen av konventionen redan under 2019. Nämnden behöver under kommande år fortsätta identifieringen av de beslutsprocesser där barn berörs direkt och indirekt. I vissa beslut görs enklare barnkonsekvensanalyser där barnets bästa tas i beaktande samt dokumenteras inför beslut.

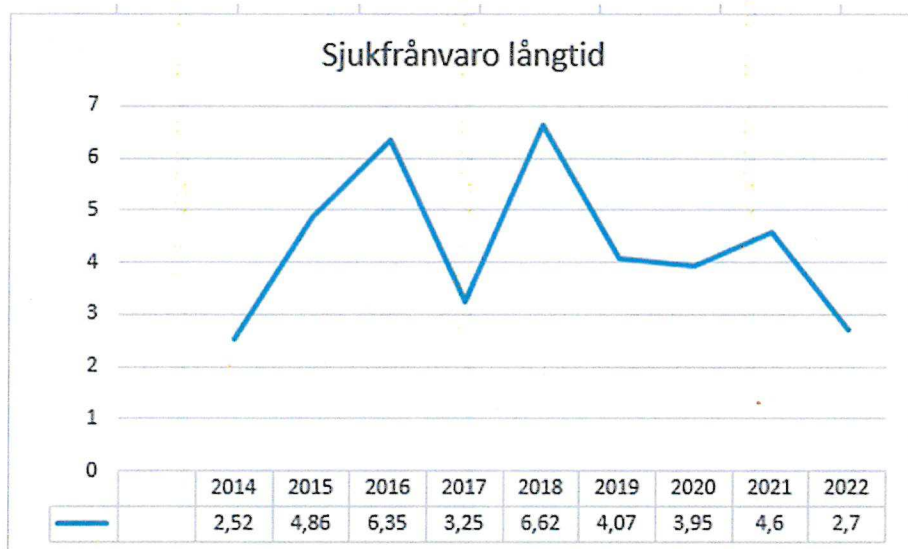
Överförmyndarnämnden fattar flera beslut som rör barn direkt men även indirekt genom beslut som rör deras vårdnadshavare. Nämnden behöver fortsätta arbeta med att synliggöra hur barn fått yttra sig innan beslut samt hur deras åsikter tagits emot och bedömts.

Kontaktcenter

Kontaktcenter hanterar ungefär 2 500-3 000 frågor per månad. Det är förväntat att antal frågor till kontaktcenter kan komma att öka under kommande år. Det beror på att ärendena blir allt mer komplicerade och att ställföreträdare har ett större behov av råd och stöd än tidigare.

Sjukfrånvaro

Nämndens kontinuerliga arbete med olika aktiviteter inom arbetsmiljö för att förebygga ohälsa ger resultat. Delaktiga chefer, en rimlig arbetsbelastning och möjlighet till hemarbete är också ett sätt att minska sjukfrånvaron.

Nämnden arbetar med förebyggande åtgärder tillsammans med företagshälsovården.

Nämnden genomför skyddsronder för att säkerställa en bra arbetsmiljö. Resultat diskuteras i enheter, på arbetsplatsträffar och i förvaltningens arbetsmiljögrupp.

Rehabiliteringsprocessen är i fokus där nämnden säkerställer att skriftliga rutiner följs både för kort- och långtidssjukskrivna.

Vid långtidssjukfrånvaro finns också ett nära samarbete med företagshälsovård för att hjälpa medarbetaren till återgång i arbete.

Enhetscheferna har arbetsmiljöansvar för sina medarbetare och förvaltningschefen har det övergripande ansvaret.

Kompetensutveckling

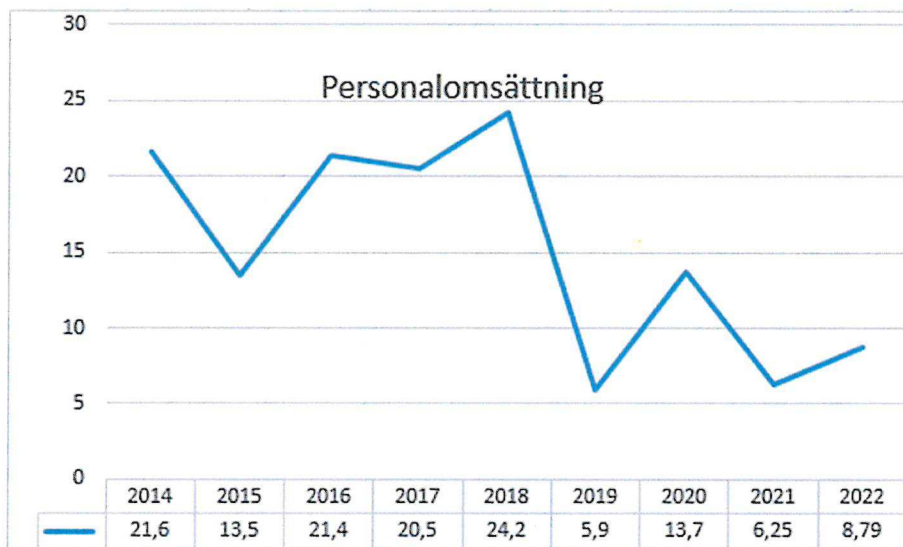
Det finns ett behov av att kompetensutveckla ledningsgruppen när det gäller att leda en organisation i förändring. Samtliga anställda behöver kompetensutveckling som är kopplat till digitalisering, bättre service och bemötande samt fördjupad juridisk och ekonomisk kompetens inom nämndens ansvarsområde. En förvaltningsgemensam kompetensutveckling som rör utveckling av medarbetarskapet är påbörjad som kommer att fortskrida under flera år.

En stor del av kompetensutvecklingen sker genom internutbildning och medarbetarna har ett stort ansvar i att kompetensutveckla varandra. Detta sker genom regelbundna utbildningar där personer med nyckelkompetens ges möjligheten att utbilda kollegor inom områden som är viktiga för nämndens verksamhet.

För att behålla kompetent personal och ge dem möjlighet att växa i sina roller kommer kompetensutveckling att bli nödvändig inom ett flertal områden. För att kunna hantera de komplexa ärenden som finns ska personalen erbjudas individuella kompetenssatsningar för att på så sätt ta vara på den kompetens som finns och utveckla den vidare. Områden där detta kan vara aktuellt är internationella ärenden, mer komplex juridik, komplicerad granskning och liknande. Alla anställda har individuella kompetensutvecklingsplaner och det finns en övergripande kompetensutvecklingsplan för samtliga anställda.

Kompetensförsörjning

Nämnden har många och kvalificerade sökande till samtliga utannonserade tjänster. En del av de sökande faller bort på grund av att förvaltningen inte kan erbjuda tillräckligt höga löner. Om nämndens verksamhet inte digitaliseras inom kort utan ska fortsätta att vara helt pappersbaserad kommer det att bli svårt både att behålla befintlig personal och att rekrytera ny. En digitalisering krävs för att nämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare, inte minst för yngre personer.

Förvaltningen har i dagsläget fyra chefer - en förvaltningschef och tre enhetschefer.

Jämställdhet och mångfald

Nämnden ser mångfald som något positivt. Det är positivt om personalens sammansättning speglar sammansättningen i befolkningen. Det ökar möjligheten att ge bra service och ett gott bemötande till alla stockholmare. En utmaning för nämnden är att män fortfarande är underrepresenterade även om andelen ökar.

31 december 2022 hade nämnden 70 tillsvidareanställda på heltid varav 3 tjänster går till digitaliseringsprojektet, 4 är föräldralediga och 6 är tjänstlediga. 1 person är sjukskriven på heltid

med rehabiliteringsplan. Det innebär att 56 anställda är på plats och handlägger ärenden. Därutöver har förvaltningen 7 visstidsanställda samt en "jobbtorgsanställd". Av förvaltningens 70 tillsvidareanställda är 45 kvinnor och 25 är män. Det vill säga att 64 procent av personalen är kvinnor och 36 procent är män.

Omstruktureringsbehov

En digitalisering av verksamheten och ett införande av professionella ställföreträdare aktualiserar behovet av att utveckla nämndens arbetsmetoder och kan skapa ett behov av att omstrukturera verksamheten under 2024-2026. En omstrukturering kan leda till behov av omställning.

Innovation och effektiva arbetssätt

En digitalisering av verksamheten och ett införande av professionella ställföreträdare skapar möjligheter att effektivisera verksamheten och pröva nya innovativa arbetssätt. Det gäller till exempel möjligheten att automatisera en del moment i granskningen av redovisningshandlingar och att rationalisera lämplighetsprövningen av nya och befintliga ställföreträdare. Om det fanns professionella ställföreträdare som snabbt kunde ta på sig krävande uppdrag skulle rekryteringen effektiviseras avsevärt. Om det fanns professionella ställföreträdare med god kunskap i juridik och ekonomi samt erfarenhet av att hantera farliga eller krävande huvudmän och anhöriga skulle nämndens arbete effektiviseras betydligt. Förhoppningen är att professionella ställföreträdare ska införas fullt ut 2023 i enlighet med fullmäktiges uppdrag till arbetsmarknadsnämnden.

Klimat

Överförmyndarnämndens verksamhet är uteslutande administrativ, och har i sig en begränsad påverkan på miljö och klimat. Nämnden tar dock de initiativ som är möjliga och relevanta, vilket innebär sortering av avfall, även matavfall, byte till LED-belysning, köp av krav- och miljömärkta varor och tjänster samt att vid tjänsteresor i så stor utsträckning som möjligt nyttja de alternativ som är bäst för miljön. Nämnden flyttar 2024 till nyrenoverade lokaler i tekniska nämndhuset där möjligheten att spara energi och avfallssortera är bättre än i nuvarande lokaler.

Jämförande statistik mellan Stockholm - Göteborg och Malmö

Länsstyrelsens senast tillgängliga statistik är från 2021. Antalet ställföreträdarskap var i Stockholm 8930, i Göteborg 5542 och i Malmö 3519. Antalet ställföreträdarskap för vilka arvode inte tas ut var i Stockholm 1935, i Göteborg 542 och i Malmö 212, det vill säga att Stockholm har avsevärt fler ställföreträdarskap och högre andel ställföreträdare som inte begär arvode än Göteborg och Malmö.

Totalkostnaden för arvoden var i Stockholm 45,7 mnkr, i Göteborg 50,2 mnkr och i Malmö 28,7 mnkr. Andelen av totalkostnaden för arvoden som betalas av den enskilde var i Stockholm 63 %, i Göteborg 55 % och i Malmö 40 %. Andelen av totalkostnaden för arvoden som betalas av kommunen var i Stockholm 37 %, i Göteborg 45 % och i Malmö 60 %, det vill säga att kommunens andel av arvodeskostnaderna är betydligt lägre i Stockholm än i

Göteborg och i Malmö.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Nämndens kostnader består i första hand av arvoden, i andra hand av personalkostnader och i tredje hand av övriga administrativa kostnader.

Kostnaderna ska täckas av den budget som kommunfullmäktige fördelat. Därutöver har nämnden möjlighet att i samband med tertialrapport 2 söka medel från en central medelsreserv, för arvodeskostnader som prognostiseras överstiga de av kommunfullmäktige budgeterade.

Överförmyndarnämnden	2022		2023		2024		2025		2026	
	Budget	Prognos	Budget	Prognos	Budget	Prognos	Budget	Prognos	Budget	Prognos
Förvaltning (inkl nämnd)	51,8	51,6	64,6	64,6	58,3	66,9	58,3	65,3	58,3	65,3
Arvoden	15,0	21,8	15,0	21,8	15,0	27,0	15,0	27,0	15,0	27,0
Arvoden EKB Asyl		1,1		1,5		1,5		1,5		1,5
Arvoden EKB PUT/TUT/SFV		1,1		1,5		1,5		1,5		1,5
Netto	66,8	75,6	79,6	89,4	73,3	96,9	73,3	95,3	73,3	95,3

Ökade kostnader under 2024	2024
Avveckling av befintliga lokaler	1,63 mnkr
nya lokaler och lokalhyra	3,0 mnkr
utveckling av e-tjänster (digitalisering av bl.a. inlämning av handlingar)	4,0 mnkr
	8,63 mnkr

IT-utveckling	2023	2024	2025	2026
IT-utveckling i Finansborgarrådets förslag 2023	10,6	4,7	4,7	4,7
Ökade kostnader för utveckling av e-tjänster		4	4	4
totalt		8,7	8,7	8,7

Arvoden

Ställföreträdare har enligt lag rätt till en skälig ersättning. Uppdraget är i grunden ideellt och med en symbolisk ersättning som inte kan jämföras med en lön.

Nämndens kostnader för arvoden kan delas upp i tre kategorier:

1. Arvoden till ställföreträdare för huvudmän som inte är ensamkommande barn.
2. Arvoden till ställföreträdare för asylsökande ensamkommande barn.
3. Arvoden till ställföreträdare för ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd (PUT/SFV)

Arvoden till ställföreträdare för vuxna huvudmän med god man eller förvaltare

Ställföreträdare har, enligt föräldrabalken, rätt till ett skäligt arvode. Ersättningen som ställföreträdarna har rätt till består av tre olika delar; arvode, bilersättning och kostnadsersättning. Utöver dessa kostnader tillkommer arbetsgivaravgift. Ställföreträdarskapet är i grunden ett ideellt uppdrag, en del väljer att inte söka ersättning även om de har rätt till det.

Betalningsansvaret för arvodeskostnaden ligger i första hand hos huvudmannen om hen har tillräckligt stor inkomst eller förmögenhet. När huvudmannen inte kan betala övergår betalningsansvaret till staden.

Det är fyra viktiga parametrar som avgör nämndens arvodeskostnader för huvudmän som inte är ensamkommande barn. Dessa är:

1. Antalet huvudmän som genererar kostnader, det vill säga framför allt årsräkningar och sluträkningar.
2. Andel ställföreträdaren som tackar ja till arvode.
3. Andel huvudmän som nämnden har betalningsansvar för.
4. Storleken på ersättningen som ställföreträdaren har rätt att få, bestående av arvode, bilersättning och kostnadsersättning.

Antalet huvudmän väntas öka på grund av demografiska förändringar. I takt med att antalet invånare ökar och andelen äldre ökar behövs fler ställföreträdare. Nämnden söker idag ställföreträdare till 480 hjälpbehövande. När professionella ställföreträdare införs ökar möjligheten att ge stöd även i mer krävande ärenden och då ökar antalet huvudmän. Nämnden behöver därutöver rekrytera fler ideella ställföreträdare för att täcka det ökande behovet.

I första hand ska huvudmannen betala ställföreträdarens arvode och kostnadsersättning. Om huvudmannens ekonomiska resurser är begränsade, under 2,65 prisbasbelopp (141 775 kronor 2023), är kommunen skyldig att betala arvodet och ersättningen. Utvecklingen de senaste tre åren visar på att stadens andel av betalningsansvaret ökar. Sverige befinner sig nu i en lågkonjunktur och det påverkar huvudmännens betalningsförmåga.

Nya ställföreträdare väljer oftare att söka ersättning än tidigare och de söker även högre ersättning för kringkostnader som reseersättning och ersättning för extra insatser.

Ett högre arvode ges i mer krävande ärenden. När professionella ställföreträdare nu införs och kan ta svårare ärenden kommer de att få högre arvoden. När ideella ställföreträdare tar svåra ärenden får även de högre arvode. Samma arvode gäller för professionella som för ideella ställföreträdare.

Arvoden till ställföreträdare för asylsökande ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden tillämpar en schablonersättning till ensamkommande asylsökande barn. Till detta kommer omkostnadsersättning och eventuell reseersättning för gode män till barn som väntar på beslut från Migrationsverket. Ställföreträdarna kan välja att ansöka om arvode eller inte. När det gäller ensamkommande barn vill samtliga ha arvode, vilket skiljer

sig från ställföreträdare i övriga ärenden.

Stadens kostnader för ensamkommande barn de närmaste åren är helt beroende på hur många barn som flyr till Sverige och vilken migrationspolitik som förs i landet. En besvärlig säkerhetssituation i till exempel Afghanistan och Ukraina samt andra länder kan göra att antalet ensamkommande barn ökar snabbt.

Arvoden till ställföreträdare för ensamkommande barn som har fått uppehållstillstånd

Nämnden har fullt betalningsansvar för arvodeskostnader till ställföreträdare för ensamkommande barn med uppehållstillstånd, då ensamkommande barn aldrig har den förmögenhet och de inkomster som krävs för att de ska kunna betala kostnaderna för sin ställföreträdare.

Ett ökat antal ensamkommande barn skulle först påverka arvodeskostnaderna för asylsökande ensamkommande barn och därefter ensamkommande barn med uppehållstillstånd.

Höjda arvoden

Sveriges kommuner och regioner ger ut ett cirkulär med rekommendationer om arvoden till ställföreträdare. 2022 kom ett nytt cirkulär som innebär höjningar av arvoden. Nämnden har i december 2022 beslutat att följa rekommendationerna i cirkuläret. Arvodet är kopplat till prisbasbeloppet. Det har höjts med 4200 kronor från 2022 till 2023 och är nu 53 500 kronor. Ytterligare höjning av prisbasbeloppet är att vänta 2024 på grund av hög inflation. Inom ramen för Sveriges kommuners cirkulär har nämnden dessutom valt att höja vissa arvoden för att underlätta rekrytering av nya ställföreträdare och förmå befintliga att ta fler uppdrag. Sammantaget innebär detta högre kostnader för arvoden under 2024-2026, dels för huvudmän och dels för staden. Ställföreträdare utför sitt arbete ett år och får sitt arvode året efter. De höjda arvoden 2023, höjt prisbasbelopp och lågkonjunkturen slår därför igenom fullt ut först 2024. 2022 begärde nämnden 9 mnkr i budgetjustering i tertialrapport två för ökade arvoden. Det är mycket svårt att nu beräkna hur mycket nämnden kommer att begära i budgetjustering i tertialrapport två 2024 för ökade arvodeskostnader men en uppskattning är cirka 15 mnkr.

Dyrare lokaler

Stadsdirektören har beslutat att överförmyndarförvaltningen ska flytta till tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Lokalerna på Kungsholmen är 3 mnkr dyrare per år än lokalerna i Vällingby. Avvecklingskostnaden för lokalerna i Vällingby är 2024 1,63 mnkr. Det betyder att nämndens sammanlagda lokalkostnader 2024 är 4,63 mnkr dyrare än nämndens lokalkostnader 2023. Avvecklingskostnaden för befintliga lokaler är en engångskostnad för 2024 och höjningen av hyran med 3 mnkr gäller tillsvidare, det vill säga även år 2025 och 2026.

Utveckling av e-tjänster

Nämnden har 2023 genomfört en förstudie om utveckling av e-tjänster. Förstudien visar att utvecklingen av e-tjänster är dyrare än vad som tidigare bedömts. Idag skickar nämndens drygt 10 000 ställföreträdare in allt underlag till nämnden i form av pappersblanketter. E-tjänster syftar till att möjliggöra digital inlämning av förteckningar, redogörelser, årsredovisningar, slutredovisningar med mera. Det skulle innebära en stor effektivisering och kvalitetshöj-

ning av både ställföreträdarnas och nämndens arbete. Utvecklingen beräknas pågå 2023-2026. En sådan utveckling skulle kräva en höjning av nämndens IT-kostnader med cirka 4 mnkr per år.

3.2 Investeringar

Nämndens behov av investeringar är kopplade till förvaltningens lokaler. Investeringsbehovet 2024-2026 är beroende av hur stort behovet kommer att vara av att verksamhetsanpassa de lokaler som förvaltningen beräknas flytta till under perioden.

4 Lokalförsörjningsplan

Nämnden har ett behov av att säkerställa att förvaltningen har ändamålsenliga lokaler som ger goda förutsättningar för verksamheten samt en säker och god arbetsmiljö.

4.1 Sammanfattning

Förvaltningen sitter samlat i lokaler som är belägna vid Vällingbyplan 2 i Vällingby centrum, nära till tunnelbana, bussar och hela Vällingby centrums utbud av butiker med mera. Hyreskontraktet är uppsagt och löper ut sista december 2023. Reception delas med Svenska Bostäder.

Nämnden hyr dessutom en möteslokal några gånger i månaden bland annat för att kunna hålla arbetsplatsträffar och utbildningar för ställföreträdare.

Nämndens lokaler har en kontorsarea på 828 kvm. Lokalen består av 21 kontorsrum, två mötesrum, kök, omklädningsrum, arkiv, dusch och sex toaletter. Även ett cykelrum hyrs.

Ytan per medarbetare är 11,3 kvm. Då räknas heltidsanställda, deltidanställda, visstidsanställda och praktikanter in den 31 december 2022, cirka 73 personer. All yta är då inräknad, det vill säga kontorsrum, mötesrum, arkiv med mera. Tabeller redovisas i *bilaga 2*.

Nuvarande lokaler tillgodoser inte nämndens behov när gäller tillräcklig yta samt god arbetsmiljö när det gäller värme, kyla och ventilation. Inte heller när det gäller behov av lokaler för interna möten som arbetsplatsträffar och enhetsmöte samt externa lokaler för utbildning av ställföreträdare.

Stadsdirektören har beslutat att överförmyndarförvaltningen ska flytta till tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Förvaltningens befintliga lokaler är uppsagda och kontraktet går ut 31 december 2023. Flytt kommer att ske i december 2023. Förvaltningen flyttar från en extern fastighetsägare till stadens lokaler. Det ska bidra till att sänka stadens kostnader för externa lokaler och ökar förvaltningens möjlighet att samverka med andra förvaltningar som sitter i samma fastighet. Nämnden behöver ekonomiska medel för att genomföra en flytt 2023, 1,63 mnkr för avveckling av nuvarande lokaler 2024 samt medel 2024 - 2026 för att kunna betala cirka 3 mnkr dyrare hyra per år i de nya lokalerna jämfört med befintliga.

4.2 Samverkan

Nämnden kommer att samlokaliseras med andra nämnder och bolag i staden 1 januari 2024 när förvaltningen flyttar till stadens lokaler i tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Då skapas förutsättningar för att succesivt öka samverkan med andra förvaltningar och bolag i staden. Det är dock viktigt att överförmyndarnämndens lokaldel fysiskt separeras från övriga nämnders lokaler. Att dela kontorsyta och arkiv med en annan nämnd innebär en hög risk för att sekretessen bryts och att känsliga personuppgifter riskerar att spridas på ett otillåtet och okontrollerbart sätt. Det beror på att nämnden arbetar med sekretessbelagda individärenden. Nämnden ansvarar dessutom som tillsynsmyndighet för att information om huvudmännens tillgångar, som sammantaget är mycket omfattande, hanteras på ett säkert sätt. Det är även viktigt att lokalerna är säkra. Förvaltningen har idag en reception, ett säkert besöksrum, överfallslarm och en "sluss" mellan mötesrum och personalens arbetsplatser. Hot mot förvaltningen förekommer, inte minst därför att många har förvaltare mot sin vilja och mot anhörigas vilja. Skyldighet att ta emot besök för "insyn i akt" finns. Det är viktigt att det finns tillgång till ett säkert besöksrum i de nya lokalerna. Här kan samverkan ske till exempel med Kungsholmens stadsdelsförvaltning som har samma behov av säkra besöksrum.

Befintliga lokaler nyttjas fullt ut. Ingen sitter i eget rum. Det är en hög grad av hemarbete som gör det möjligt att sitta kvar i befintliga lokaler fram till flytt. Om alla anställda kommer till arbetet samtidigt finns det inte arbetsplatser till alla och är inte någon bra arbetsmiljö. En övergång till ett digitalt arbetssätt minskar på sikt behovet av arkivlokal och frigör personella resurser som kan användas till att utveckla tillsynen och förbättra stödet till ställföreträdarna.

4.3 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.3.1 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Beroende på hur regeringen väljer att förhålla sig till ställföreträdarutredningens slutsatser kan lokalbehovet komma att påverkas av hur mycket arbete som överförs från andra myndigheter till överförmyndarförvaltningen och den påverkan på personalbehovet som det i sin tur innebär.

5 Övriga redovisningar

Medborgarbudget och medborgarinflytande

I kommunfullmäktiges budget för 2023-2025 framgår att staden ska utveckla och aktivt arbeta för olika former av medborgarinflytande och medborgarbudgetering för att utveckla lokalsamhället.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för underlag till budget 2024 med inriktning för 2025 och 2026 ska överförmyndarnämnden beskriva hur nämnden avser att utveckla arbetet med medborgarbudget och medborgarinflytande under planperioden.

Nämndens medborgardialoger sker med dem som är berörda av verksamheten. Det handlar i

första hand om huvudmän och deras anhöriga samt med ställföreträdare. Målet är att skapa förutsättningar för medskapande och demokratiskt inflytande samt deltagande. Det är samtidigt viktigt att vara medveten om att nämndens uppgift är att arbeta med tvångsåtgärder som kan innebära stora inskränkningar i sjuka människors frihet att själva bestämma. Det handlar bland annat om att huvudmän kan få förvaltare mot sin vilja och därmed mister sin rättshandlingsförmåga och förlorar tillgången till sina pengar.

Några förutsättningar som nämnden ser som särskilt viktiga för en framgångsrik process är nämndens samarbete med olika intresseorganisationer för huvudmän och ställföreträdare. Det är också viktigt med hög tillgänglighet och ett gott bemötande för de som hör av sig och har synpunkter både på nämndens verksamhet och i enskilda ärenden. Nämnden skickar även ut serviceenkäter dels till ställföreträdare och dels till huvudmän. Syftet är att inhämta synpunkter som kan ligga till grund för utveckling av verksamheten. Slutligen ringer och mejlar cirka 2000-3500 varje månad till kontaktcenter för att ställa frågor och framföra synpunkter.

Nämnden samarbetar med:

- Funktionshindrades organisationer
- Pensionärernas organisationer
- Stockholms läns godmans och förvaltarförening
- Föreningen Sveriges överförmyndare
- Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare.